

Kmetijski list

Glasilo „Samostojne kmetijske stranke za Slovenijo“.

Naročnina:

celoletno	Din 25.-
pololetno	Din 12.50
četrtletno	Din 7.-
Posamezna številka	Din 1.-

Kmet pomagaj si sam, in svoje stališče v državi uravnaj si sam!

Inserati:

malí oglasi do 9 petít vrst	à Din 1.30
večji inserati od 10 petít vrst naprej	à Din 2.-
notice, izjave, poslano, reklame petít vrsta	à Din 3.-

Uredništvo in upravníštvo lista je v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7, v hiši „Ekonomá“.

Gospodarstvo in politika.

Kmetijske gibanja za dosego večje v parlamentu in vlade ni rodila častihlepnost posameznikov, nego življenjska potreba poljedelca. In to vsled tega ker smo videli, da je naše gospodarstvo odvisno od politične moči, ki upravlja državo. Dokaz k temu nam daje dovolj jasno odredba sedanje vlade za izvoz svinj, o čemer poroča »K. L.« z dne 12. junija t. l. v članku »Nove izvozne carine proti kmetu«.

V članku se napada vlada tudi radi tega, ker je izdala novo carinsko tarifo brez sodelovanja združenj kmetijskega stana. Toda naj dokažem, da tudi kmetijska strokovna združenja ne odgovarjajo svojemu namenu, ako jih ne vodi in zastopa kmet sam.

Novembra 1922 je nastala v Beogradu posebno »svinska afera«. Bil se je boj med Pučjem in Žerjavom za izvoz in proti izvozu svinj. Kako so takrat vsi radikalni in demokrati listi smešili Pučja, ki je bil za izvoz na korist kmeta in podpirali Žerjava, ki je bil proti izvozu na škodo kmeta! Ker članek v »Kmet. Listu« graja vlado, da ni pozvala kmetijske strokovne organizacije na sodelovanje, spominjam, kako je bilo v tem pogledu leta 1922 o priliki takratne »svinske afere«.

Takrat je v Beogradu zboroval Glavni Zadržni Savez, ki združuje v sebi vse kmetijske zadržništvo cele Jugoslavije. Namen zborovanja je bil, da se izdela predlog vladi za carinsko tarifo. Tudi jaz sem pri tej seji sodeloval, a glavno besedo in ugled je imel prof. Franješ kot zastopnik Hrv. slavonskega gosp. društva z Zagrebu. Prvi dan se je razpravljalo o odpravi izvozne carine na svinje. Že pri tej razpravi sem spoznal, da je kmet v odboru Glavnega Zadržnega Saveza pravzaprav brez zastopstva. Prof. Franješ, ki je imel glavno besedo, je odločno branil stališče mesne industrije, to je, da se naj vsa oblast nad kupčijo z svinjami da tovarnam mesnih izdelkov. Čeli odbor, ki bi imel tu zastopati in braniti kmeta zadržarja, se tega ni zavedal, nego je vedno pritrjeval drju Franješu. Takemu postopanju sem se odločno uprl. Dr. Franješ se je na vse načine trudil onemogočiti moje razloge.

Na večer me je pozval v hotel, kjer je stanoval ter mi tam predstavil nekoga Zlatariča, ki da je večak v carinskih tarifah. Oba sta me začela prepričevati o potrebi svojega načrta ter mene, neotesanega kmeta, obdelovati z gosposko obliko.

Drugi dan se je boj med mano in dr. Franješem nadaljeval. Ko je Franješ videl, da sem neizprosno, me vpraša, naj se izjavim, zakaj sem tak nasprotnik mesne industrije. Odgovoril sem: ko bo mesna industrija kmetisko-zadržna, takrat jo bomo morali ščititi. Danes pa je to last skupine posameznikov, katerim hočete vi dati monopol nad vso trgovino s svinjami, da nas bodo še lažje odirali in izkoriščali. Tako sem odgovoril, a posledica je bila, da so Pučja in mene odslej v beograjskih in zagrebških demokratičnih in radikalnih listih še bolj napadali.

Pozneje sem zvedel, da je bil oni Zlatarič, ki sem ga našel v družbi »zadržarja« in »kmetškega zagovornika« Franješa, glavni družabnik mesne tovarne v Zaprješću. Bival je v Beogradu, da upliva na svojo korist na uvedbo carinske tarife, a podpiral ga je Franješ, ki je profesor celo na kmetijski visoki šoli v Zagrebu!!!! Tako se torej zastopa kmet v lastni organizaciji, ako se vodstvo organ. prepusti nekmetu.

Za našega varanega kmeta naj navedem še eno. Predsednik Glavnega Zadržnega Saveza je dr. Korošec, odbornik je tigrovski poslanec Pušenjak. Tri dni je trajala razprava, o kateri poročam spredaj, toda niti Korošec, niti Pušenjak nista prišla blizu. Kako tudi! Saj so tigri baš tiste dneve vložili v skupščini dve interpelaciji: Eno za izvoz, a eno proti izvozu svinj. Kakšno stališče naj bi torej Korošec predsednik tigrovskega kluba, in Pušenjak zavzemala pri izdelavi carinskih tarifov? Tako, vidiš, je in tako bo, dragi kmet s tvojo kmečko zvezo, dokler jo bodo vodili komandanti nekmečke Slovenske ljudske stranke. Kmet, spametuj se in otrese se tuje komande, predno boš zopet do grla tičal v dolgovi. Gospodska politika te vodi samo v dolgove. Avtonomija ali Pašičeva brada ni naš spas. Rešitev je v nas samih, v združenju kmetov cele države, ki bodo vstvarjali državno vreme po lastni volji in lastni potrebi. Ivan Mermolja.

Važni trgovski jubileji.

Hvaležen narod svoje velike može slavi. Navadno uporablja v to svrhu zgodovinske dneve in pomembne dogodke. Naši klerikanci pa v tem oziru niso ne hvaležen narod, niti so njihovi tigri veliki može. Kajti drugače si ne moremo razlagati čudovito trdovratnega molka ob prvotnih jubilejih trgovske slave.

Zagrebski ali Markov protokol je bil vendar zgodovinski dogodek prve vrste. Pri tisti priliki so naši tigri prikrat pokazali kaj znajo, če imajo moč v rokah. Tudi so z Markovim protokolom otvorili celo vrsto nadaljnjih zaslug, ki bi jih bilo posebej proslaviti s kakšnim posebnim ordenom, tako-le n. pr. po petindvajset na dan. Vendar je nesrečni dan podpisal v klerikalni žurnalistički tako mirno mimo, kakor kakšne škofove tiskarniške kupčije.

Obletnica slavne dr. Koroševe avdijske pri kralju, kjer si je bil v ime zagrebškega bloka izprosil samoradikalno homogeno Pašičevo vlado, je šla takisto neopaženo mimo ponosnih glav krvoločnih tigrov. In vendar je bila prav ta avdijska poleg protokola glavni vzrok, da smo dobili Pašiča in vse delo njegove vlade ter seveda sedaj po vrhu še Pribeževičev privesek. Brez protokola in avdijske pri kralju, bi se danes ne bilo treba jeziti klerikalcem na Pašič-Pribeževičovo koadicijo.

Obletnica »Slovenčevega« prilizovanja Pašiču, hvalisanja njegove svežosti, prožnosti in mehko-be v popuščenju je prešla sredi tega meseca molčeče mimo slovenske javnosti.

Slavno glasovanje za nujnost voliškega zakona, ki ni bilo »obvezno« po Markovem protokolu, nego tako »po vrhu«, pravzaprav politični kuluk, je »Domoljub« čisto prezrl, dasi bi ta slavni čin zaslužil tudi slike in ne samo bobnečih besed. Slike še posebno zato, ker so pozneje skušali glasovanje za nujnost zakona popraviti s tem, da so se proglasili za načelne mirotvorce in antimilitariste, zahvalo pa prejeli v olajšanju za lemenatarje ter tako doprinesli dokaz najresnejše parlamentarne skupine, ki mora imponirati.

Ravnokar minuli teden pa je modra politika zagrebškega protokola in Koro-

ševe avdijske pri kralju slavila prvotni jubilej, ko nam je s pomočjo gorinavednih pripomočkov postavljena Pašičeva vlada natovorila za 500% povišan zemljiški davek, za 30% povišanje vseh drugih davkov ter oni nesrečni kuluk, ki je njim samim vzel ves apetit. Zlasti od Kmečke Zveze bi bilo pričakovati, da bo dostojno proslavila petkratno povišanje zemljiškega davka, saj je ustanovljena baje zato, da se »bori« za kmeta. Kaj naj ta molk pomeni? Ubogi tigri!

In za tem večnim jubilejem jih bo sedaj prihajalo še vse polno manjših, pa kakor so dosedaj molčali o njih, tako bodo tudi posej. Vemo, da ne bodo nič slavili, zakaj so glasovali proti nujnosti Lazičevega zakona za zavarovanje proti točji, kjer je imel edini Kranjc toliko poguma, da se jim je uprl pa glasoval s zemljoradniki proti vladinem predlogu.

Vemo tudi, da ne bodo slavili obletnice strašnega zakona o taksah, trošarinah in prenosnih pristojbinah, dasi bi bili brez njihovih zaslug ti zakoni nemogoči.

Vse bodo prezrli in zamolčali. Pozabili pa ne bodo lagati čez SKS, tako dolgo, da jih pošteni slovenski kmet pomeče iz svojih hiš z umazaniam njihovim časopisjem vred. Zato so že vsi znaki na obzorju. Dosedanji potek obč. volitev nam jasno priča, da zmaga je zdrava zavest kmečkega ljudstva in da naganja tigre miši in podgane lovit. Kjer pa so obč. volitve še v teku, na delo tovariši! V dobi obletnice slavni uspehov naših tigrov je najlepša prilika za agitacijo proti ljudskim sleparjem, ki so obetali nebena na zemlji, potem pa prodali vse koristi Slovenije za povišanje duhovskih doklad in nekaj drugih ugodnosti za klerikalne agitatorje, ljudske koristi pa izdali.

Pismo iz Poliske.

Te dni se vrši v Varšavi prvi kongres zemljoradnikov, ki ima namen reorganizirati poljedelske zadrage in končno določiti stališče poljedelcev z ozirom na velike davke, ki so ob stabilizaciji valute zadeli predvsem kmetovalca. Vse kritje zlate valute sloni takorekoč na ramenih poljedelcev, medtem ko je industrija ostala veliko manj obtežena ali vkljub temu se zle posie-

dice hitrega prehoda od milijonov na groše kažejo predvsem v industriji in ni malo podjetji, ki so omejila svojo produkcijo na minimum ali celo popolnoma ustavila obrat v tovarnah.

Zemljiški davek (podatek majatkovi) je zadeli predvsem seveda veleposesnike, ki tudi lažje prenesejo to breme, kakor bi pa to mogli pretrpeti mali posestniki. Sploh je stališče malo- in veleposesnikov zelo različno, tako v gospodarskem, kakor tudi v političnem oziru.

Srednji in mali kmetje niti od daleč niso na oni stopnji blagostanja, kakor slovenski kmetje, ki s svojo intenzivno živinorejo krijejo manj moderno obdelovanje zemlje. Glavni vzrok slabega gnotnega stališča poljskega hlopa (mala kmeta) tiči pač v slabi organizaciji kmečkih zadrug, ki vsled velike konkurence veleposesniških organizacij nikakor ne morejo doseči povoljnega rezultata. Ker poljski pridelki visoko nadkriljuje domačo potrebo, morajo vse te organizacije gledati predvsem na to, da čim bolj prodajo pridelke na inozemskih tržiščih in popolnoma razumljivo je, da veleposesniki, ki imajo na razpolago cenejše delavce (stroje) in lažji transport, tudi lahko cenejše prodajo pridelke. Mali gospodar, ki je oddaljen od transportnih zvez, je vsled slabe organizacije zadrug navezan na prekupčevalca Žida, ki je največji balast mlade republike. Zaradi tega je v cenah na deželi in v mestu velika razlika in za denar, ki se v mestu kupi par kilogramov teletine, se dobi na deželi celo tele.

Gospodarska odvisnost kmeta se pa kaže pred vsem v političnem življenju in udeleževanju, kjer so mali in srednji kmetje zelo nesamosojni in od daleč nimajo v državi tistega upliva, kakor bi ga morali imeti v tej poljedelski državi. Raztreseni so po raznih političnih klubih več ali manj idejno si nasprotujočih in ne nastopajo kompaktno in enotno, kar bi edino lahko zboljšalo njih položaj in jih rešilo iz gospodarskega suženjstva. Mirnejši duhovi, ki se zadovoljujejo z obljubami kapitalističnih demagogov so se priključili k aristokratski stranki centra, ki igrajo vlogo fašistov in ki goje velike simpatije z vsemj narodi, razen slovanskimi. O Jugoslaviji vobče zelo malo vedo, ker

Stara pravda nekdanj.

(Piše Franc Tovornik.)

Sestanek na vasi.

Krasnega majnikovega večera leta 1634 je bila zbrana mala družba kmečkih možakov pod lipo v Laški vasi, ki je bila takrat ubožno kmečko naselje, prav na onem mestu, kjer stoj vas še danes. Prereševali so vsakdanje reči o letini in o vremenu in druge važne novice, ki so jih slišali po svetu, so šle od ust do ust, ker takrat še ni bilo časopisov in knjig, kakor jih imamo danes, da o brzojavu in telefonu niti ne govorimo. Na obrazu se jim je bralo neko vznemirjenje in znaki, kakor da nekoga pričakujejo.

»Kaj nam neki namerava povedati Prisljan?« reče kmet Ogrin, mož srednje postave, močnih prsi, izpod košatih obrvi prijazno a odločno gledajočih oči.

»Meni pa se nekaj svetli v glavi, kaj bo,« se oglasi Kocjan, ki je imel ono domovje najnižje na južni strani Laške vasi. Bil je tako po malem živinski prekupec, ki je pri tem svojem poslu prehodil precej sveta, posebno doli na Hrvatsko. Tja je hodil kupovat živino, ki jo je potem zopet gonil na sejme na Kranjsko in naprej proti Trstu.

»All vam je znano,« nadaljuje Kocjan, »kako so se pred štirimi leti vzdignili naši stanovski tovariši na Tolminu, ko so jim grajščaki Dornbergi povišali

tlako in hoteli imeti desetino od novin, ki so po naših starodavnih pravicah deset let proste dajevate? Upri so se nenastitnim grofom, baronom in ne vem vse kake naslove ti požeruhi še imajo, in dosegli so, da je cesar poslal posebno komisijo, ki je razsodila na korist kmetom.«

Malo ščene zabevska pri sosedu in začujejo se koraki.

»Zdaj pa pride Prisljan,« pravi Ogrin, ki je že težko čakal.

Luna je pravkar priplavalala iznad Voluške gore, lahen vetrič je tajinstveno šumljal po kostonjih nad vasjo, doli za potokom pod Kujertom je korajžno skovikala sova, na Vel. Gorelcih je na vse grlo zavriskal fant, ki je šel vasovat k svoji dragi na Male Gorelce. Vse je bilo nekako tajinstveno in se je lepo umjalo s tajnim sestankom teh mož.

»Dober večer nam Bog daj!« je pozdravil prišlec, mlad korenjaški mož črnih las, kakoršne so mu bile tudi brke, visokega čela, orlovskega nosu in ostrih oči, da človeka pogleda na dno duše. Obлека mu je iz domačega blaga: Srajca iz platna, hlače in jopič pa iz lodna, kakor so imenovali domače grobo sukno. Na glavi mu je bil klobuk širokih krajev, a v roki je držal močno okovano drenovo gorjačo.

»Bog daj, Bog!« so mu odgovarjali in mu prijateljsko stiskali roke.

»Nisem vam bil povedal, kak namen naj ima nocojšnji razgovor med nami.

Pa tudi povem šele, ko prisežete na svojo dušo, čast in poštenje, da boste o tem molčali,« pravi Prisljan.

»Prisegamo! Prisegamo!« so močje enoglasno odgovorili.

»Dobro, toda vedite, da stvar ne bo lahka,« nadaljuje Prisljan nekoliko tišje, »ampak — tu je glas povzdignil — »če bomo složni, bomo tudi zmagali in naj bo proti nam kdorkoli! Vsi vidite in čutite, kake krivice se nam gode, kako nas vsi stiskajo in gulijo in kako so pri tem vsi zemljiški gospodje enaki. Vi ste na samostanskih posestvih, a jaz sem najemnik laškega gospodstva; toda kakor nas predrno izjemajo razuzdani vitezi, tako brez sramu vas tlačijo pobožni menihi. Tega mora biti konec! Konec tak ali tak! Zmagamo ali umremo, izgubiti nimamo veliko. Tu z menoj je odposlanec kmečke punte iz Gomiljskega, kjer so se tudi začeli pripravljati, kako bi ubogi stiskani kmetje prišli do nekaj malega pravice.«

»Oh, prijatelj,« se oglasi Kocjan, »veš kaj je rekel naš klosterski majer, ko smo tarnali in spraševali, kedaj bomo prosti in kedaj bo tudi za nas prisiljalo solnce pravice? Na sodni dan popoldne, je dejal, ker dopoldne bomo še na tlaki, ko bomo gospodo v pekel vozili! Tako je odgovoril majer.«

»Prijatelj, ti nas hočeš spraviti ob korajžo, toda tega ne smeš delati, to je znak bojazni, če ne morda celo znak izdajstva,« ga zavrača Prisljan. »Ti si me menda napako razumel. Jaz sem hotel povedati, kako trdno se počuti go-

spoda, kar priča tudi od tebe navedeni odgovor klosterskega majerja. Iz tega sledi, da se moramo za stvar temeljito pripraviti. Ne smemo se prenegliti. Najprej bomo imei po vaseh takole male sestanke, da spoznamo, ali bi ljudstvo za tako veliko stvar sploh bilo dovolj zrelo. Nam se ne bo šlo za to, da kakemu grajščaku, na katerega smo mogoče najbolj jezni, razbijemo grad in mu ugrabimo premoženje, kakor to delajo oni. Ne, mi hočemo slediti duhu velikega borca in nazadnje mučenika kmečke misli, kmečkega kralja Matija Gubca. On je padel, ker narod ni razumel, za kaj gre. In kmečki narod menda še danes ne ve, da je boj za našo staro pravdo obenem tudi boj za našo nacionalno bodočnost. Vsi naši gospodarji so tuji in hlapci tujecev, na eni strani Nemci, na drugi strani podložniki rimskih svetohlinec. Nastopimo složno mi vsi, ki brezpravni trpimo, garamo in po vrhu še stradamo, pa nam je zmaga zagotovljena. Zato se moramo pripravljati. Morda bomo nazadnje spoznali, da ne moremo začeti. Na sestankih bomo videli naše ljudi in spoznali njihova mišljenja in razpoloženja, kar stvari ne bo v škodo.«

Oglasi se odposlanec iz Gomiljskega:

»Dragi tovariši! Kmečka mati nas je rodila, kar nas je tukaj. V potu svojega obraza nam je skrbela za vsakdanji kruh, ko smo bili mali, kajti oče je moral večinoma delati za grajščaka, za onega gospoda, ki uživa krivičen kruh

od časa, ko je nehal piti materino mleko. Le v prvi mladosti mu je dajala hrano njegova mati, a njej sami smo jo morali pridelati že mi. Pa naj bi še bilo, da jih preživljamo lenuhe, samo da bi bili mi pri njih ljudje, toda oni nas imajo za slabše kot svojo živino. Ni dosti, da mu pripelješ vnebojpočo desetino na dom. Ti moraš klobuk djati pod pazduho in kleče iti pred njea naznanit, da si pripeljal to, kar bi lahko pojedil doma otroci in žena. Pa če ga najdeš pri slabi volji, moraš biti vesel, ako te ne da bičati in palniti v ječo! Celjski grof Urh je celo lastno hčerko edinko, ko se ni udala njegovi pohotnosti, zaprl tako dolgo, da je gladu umrla. Naš namen je, da dosežemo kot ljudje ravnopravnost. Mi hočemo biti sami gospodarji na svojih zemljiščih in ne sužnji privandranih tujecev, ki nam danes gospodujejo in nas tlačijo. Mi hočemo biti podložni samo cesarju. Njemu bomo plačevali davke od svojih zemljišč, ki so last tuje gospode, odkar smo prišli pod nemško in rimsko nadoblast. Poprej smo bili svobodni. Ali veste, da so naši pradedje imeli poglavarje, kneze in kralje, ki so si jih sami izbirali iz svojega rodu? Ti knezi in vladarji iz naše narodne krvi so vendarle imeli več srca za naš narod, nego ga imajo nemški in rimski privandranci! Danes je drugače. Nismo podložni samo kot kmetje, ampak tudi kot narod. Nismo samo hlapci, ampak sužnji.

(Dalje.)

iz tujakajšnjih časopisov seveda ni mo- goče ničesar podrobneje zvedeti.

Veleposelstniška stranka »Piat« več ali manj podpira delovanje aristokra- cije, mali kmetje so pa grupirani pred- vsem v »Vidzjenju« (Osvojenju), kmečkemu klubu z ekstremno socialis- tičnimi načeli, kar je pri kmečki stran- ki zelo značilno. Upliv na ta kmečki socializem ima seveda ruski komuniz- em in ga je razumeti kot reakcijo pro- ti kapitalistični kmečki aristocraciji.

I. J.

Občinske volitve.

Občinske volitve, ki so se vršile pre- tečno nedeljo so nam zopet pokazale, da kmetijski pokret nevdržema ra- ste in da njegov pohod ne zadrži ni- kako klerikalno obetanje niti najrže izrabljanje vere in cerkve v politične svrhe kakor tudi ne demokratsko naprednjaštvo in njegov namen zabri- sati kmetiskemu človeku stanovsko za- ves in ponos.

Izid nekaterih občin v Novomeškem okraju: Prečna: SKS 208, SLS 132 gla- sov. Velika Loka: SKS 228, SLS 93 glasov. Brusnice: kompromisna SKS 9 odbornikov, SLS 8 odborn., klerikalci so proglasili vse za SLS, sicer je pa laž njihova priposestovana pravica. Mirna peč SKS 89 glasov, obrt. del. 54 glasov, vezani skupno 13 odborni- kov, SLS 141 glasov 12 odbornikov. Zagradec SKS 110, SLS 34 glasov. Go- renje polje samo lista SKS. Dvor SKS 86, SLS 100 glasov.

Litijski okraj.

Krka samo SKS, Muljava samo SKS, St. Lambert kompromisna SKS in SLS, Radohova vas SKS 5 odbornikov, SLS 2 odbornika. Temenca SKS 3 od- borniki SLS 4 odborniki. Vače SKS 79 glasov, SLS 43, Gorenja vas SKS 5 odbornikov, SLS 13 odbornikov.

Radovljica.

Lesce SKS 97, SLS 58, socialisti 21 glasov, Begunje SKS 6 odbornikov, SLS 3 odborniki. Boh. Bistrica SKS in drugi 17 odbornikov, SLS 8 odbornikov. Srednja vas SKS 12 odbornikov, SLS 13 odbornikov. Ovsiške SKS 7 od- bornikov, SLS 10 odbornikov. Rateče SKS 6 odbornikov, SLS 3 odborniki. Lan- covo SKS 7 odbornikov, SLS 2 od- bornika. Ribno SKS 11 odbornikov, SLS 6 odbornikov.

Kamniški okraj.

Volčji potok SKS 4 odbornike, SLS 3 odbornike. Homec SKS 2 odbornika, SLS 5 odbornikov. Prevoje SKS 4 od- bornike, kmet. del. obrt. lista 2 od- bornika, SLS 3 odborniki. Moste SKS 4 odborniki SLS 3 odborniki. Moravče SKS 4 odborniki, SLS 13 odbornikov. Ostale izide priobčimo prihodnj.

Razne politične vesti.

Pašič pri kralju.

V ponedeljek in torek je bil Pašič pri kralju na Bledu. Trdi se, da pri tej pri- liki pade odločitev glede volilne vlade. Z ozirom na Pašičev odhod na Bled po volilni mandat, radikali in demokratari zadnje nedelje niso pretepali opozicij- nalnih poslancev, nego so se vsi shodi v Srbiji vršili v miru.

Posledice nasilja.

Živojin Kandić, 60 letni kmet iz Ra- je pri Beogradu je bil doslej v svoji občini predsednik in vodja radikalov. Sedaj je objavil v beograjski »Pravdi« izjavo, kjer pravi, da je prišel k njemu radikalni poslanec Žujović, zbral tam kmete in jim pripovedoval, da prideta na radikalni shod, ki je sklican za ta dan, tudi kralj in Pašič in da hočejo zemljoradniški shod napasti. Žujović je tako nahujskal ljudi, da so odšli na ko- lodvor, tam počakali na prihod zemljo- radniških poslancev, ki so za ta dan pred radikali sklicali shod, ter so tam zemljoradniške poslance surovo na- padli. Kandić izjavlja, da izstopa iz ra- dikalne stranke. Pridružil se je zemljo- radnikom, kar so storili vsled radikal- nega nasilstva še mnogi drugi kmetje v beograjskem okraju, ki so doslej pripa- dali radikalom. Tako radikali s svojimi nasilji sami podpirajo naše gibanje!

Občinske volitve.

Pri nedeljskih občinskih volitvah so zmagali »Slovenec«, »Slov. Narode« in »Jutro« in sicer tako, da je »Slovenec« premagal »Narode« in »Jutro«, a posled- nja lista sta premagala »Slovenca«, Kdo laže? Vsi trije listi oziroma obe soli Slovenije: napredna in klerikalna. Mi bomo mirno prinesli uradne števil- ke, ki bodo najlepše povedale, kedo je napredoval in kedo nazadoval. Reče- mo pa že danes, da od srca privoščimo klerikalcem in demokratom še mnogo takih zmag, kakoršno so dosegli v ne- deljo pri občinskih volitvah.

Italijani prepovedujejo slovenska društva.

Na Goriškem se zopet kaže kultura italijanskih zajcev. Italijanske oblasti zahtevajo, da bi se morala v sloven- skih izobraževalnih društvi poučevati laščina, a v odboji da bi morali sedeti menda samo fašisti in drugi renegati, če ne celo pravi Italijani. Z drugimi besedami: Italijani vrše nad našimi rojaki najnekulturnejša nasilja. Italijani sami so krivi, ako bo naš narod nekoč vzdig- nil pest, da brate osvobodí od nekultur- nih polentarjev.

Strankine vesti.

Ob novem polletju vabimo vse, ki jim je naročnica s koncem junija po- tekla, da jo pravočasno obnovne. Polo- žnice so priložene. Pozivamo vse so- mišljenike, da pridobe listu čim več no- vih naročnikov. To je toliko važnejše, ker se bližajo skupščinske volitve.

Vsem kraj. org. SKS. Načelniki kraj. org. in zaupniki SKS se naproša- jo, da takoj po končanih volitvah v nji- hovih občinah javijo izid volitev tajni- štvu SKS v Ljubljano. Zlasti, ako niso vložili listo pod imenom SKS morajo javiti pod kakim imenom so liste vlo- žene, s kom so se morebitno vezali in koliko je na kompromisni listi izvolje- nih kandidatov SKS.

V Kranju se vrši mesečna seja okr. odbora za kranjski okraj v ponedeljek dne 7. julija pri »Peterčku«. Odborniki bodo morali podati natančna pojasnila o izvršenih volitvah v njihovih občinah.

Naši shodi. V nedeljo je priredila SKS na Dolenjskem dva javna shoda. Ob 7. uri zjutraj je bil shod v prijaznem Sv. Križu pri Kostanjevici na dvorišču tov. Stritarja. Predsedoval je tov. Jo- sip Kodrič, poročal pa tov. Pucelj. Ker je shodu prisostvoval tudi tamošnji župnik v družbi kaplana, enega lema- natarja, odpuščenega obč. tajnika in nekaj manjših podrepanikov, je prišel tov. Pucelj v svoj element in poslušal- ci, ki jih je bilo daleč nad 300, so se od srca nasmejali župnikovi modrosti in bistremu razumu njegovih spremljeval- cev. Za tov. Puceljem je predsednik shoda tov. Kodrič poročal o sedanjem vzornem obč. gospodarstvu, ki je pri- tiralo poleg silne trošarine še na 420% obč. doklad na direktne davke. Volilci so pazno sledili obema govornikoma in trdno sklenili, da ne bodo več volili fa- rovških podrepanikov. — Ob 11. uri se je vršil v isti občini v vasi Pirošici pri tov. Golobu drug shod pod predse- stvom tov. Kodriča. Govorila sta naj- prvotov. Kodrič in Pucelj. Tu ni bilo nič farovških podrepanikov, nego sami zavedni in ponosni pristaši kmečke misli. Jako umestno je govoril tov. Matija Kožar iz Malenc o delu za strankino organizacijo in za strankin tisk. Za svoje lepe in zelo primerne besede je žel topla pohvalo. — Oba shoda sta jasno pokazala, da se v najbolj črnih kotih Sušnikovega pašalika jasni in da ni daleč dan, ko bo zaveden dolenjski kmet vzel politične vajeti sam v svoje roke, vse jerobe pa pognal, kamor spa- dajo.

Rogoza pri Mariboru. Sestane, ki se je vršil dne 1. junija t. l. pri tovarišu Filipu Kisovariju, je imel zadovoljiv uspeh. Upisalo se je v stranko 26 čla- nov. Danes, 29. junija pa se je ustano- vil Krajevni odbor SKS v Rogozi iz sledečih članov: Predsednik Ekart Ma- tevž, posestnik; namestnik Lobnik Bo- gomir, posestnik; tajnik Kisovar Filip, posestnik; blagajnik Žitko Jakob, po- sestnik; odbornika: Dugi Štefan, po- sestnik in Čelofiga Franc, kovač. — Važno je tudi, da smo postavili kandi- date za občinske volitve, ki se vrše v Rogozi dne 10. avgusta t. l. Stranka napreduje razveseljivo, kajti danes že lahko javimo, da imamo zaupnike v 7 občinah, ki si bodo v kratkem času ustanovile krajevne odbore. Tako bo- mo šli z zaupanjem na delo, ker pode- želsko ljudstvo se e začelo zopet zave- dati svojih pravic.

Zveza kmetijskih fantov in deklet.

Društvo kmetijskih fantov in deklet na Brezovici je priredilo v nedeljo, dne 22. t. m. dvoje lepo obiskanih preda- vanj »o uporabi umetnih gnojil« in si- cer ob 11. uri dopoldne v šolskih pro- storih na Brezovici ter ob 3. uri popol- dne v sokolski telovadnici v Notranjih goricah. Gospodu predavatelju Marin- čku se tem potom najlepše zahvalju- jemo za njegovo vseskozi zanimivo in podučno predavanje.

Poziv vsem našim naročnikom! Na- še čitatele, ki so prejeli drugo številko Grude, pa lista doslej še niso naročili in ga tudi ne nameravajo naročiti, vljudno prosimo, naj to številko vrnejo upravi Grude, Ljubljana, Kolodvorska ulica 7, da bo mogla ustreči novim na- ročnikom, ki se množe od dne do dne.

Dopisi.

Št. Jur ob j. ž. Naši klerikalci v ve- liki okoliški občini so bili vsi iz sebe, ko je bila lista SKS prva vložena in hajd izmislili so si trik in dali so (bodi nitim Bog zahvaljen) na svojo listo kot vabo precej vrlih naših mož, le tako se jim je posrečilo, da so dobili od 25 od- bornikov 16. Klerikalci, svesti si svoje popolne zmage, so prvotno kandidirali na župansko mesto zlozanega Schü- tzenhauptmanna Supanza, a ker so vi- deli, da so narodni naši kmetje odločno proti temu renegatu, so kandidirali bo- gatina, ki že invalidsko podporo pri polnem zdravju, a izvoljen je bil župa- nom ob sopomoči štirih mož iz SLS liste, mož iz značajne narodne familije stari zaslužni župan Joško Ratej na ve- liko jezo SLS-arjev. Pri svetovalskih volitvah sta izvoljena za podžupana vr- li Županc Miha s 25 glasovi, torej za prvega svetovalca, in Franček Novak ter štirje klerikalni kimovci z 12 proti 13 glasovom. Naši glasovi so se kljub tej klerikalni finti več kot podvojili in bodo imeli naši in socialistični štirje odborniki, ki vsi daleč nadkriljujejo kle- rikalce, v odboru odločilni vpliv. To je zopet nov dokaz, koliko se sme vero- vati klerikalnim poročilom o njihovi »sijajni zmagi«. Torej dani se, mi vsta- jamo in onih je strah. Ena najklerikal- nejših občin, ki je dala pri zadnjih skupščinskih volitvah za dr. Korošca nad 500 glasov, je pri obč. volitvah za klerikalce padla, kar je lep naš napre- dek. Mlademu kaplančku, ki si je pri agitaciji copate do gola ogulil, pa naj- lepša hvala za predrzne in lažnjive na- pade na naše voditelje, ker le to je tudi rodilo tak za nas razveseljiv pre- obrat.

Iz Šmartna v Tuhinju. V naši mali občini je SKS sklenila kompromis z SLS tako, da dobijo naši 3 in klerikalni 4 obč. odbornike. Naš krajevni tajnik tov. Engelman si je ob tej priliki izgo- voril za našo stranko enega svetoval- ca, kajti vedeli smo, da farovž želi žu- pana. Pri volitvah župana in svetoval- cev so pa vse svoje pristaše izvolili, ker so jim tako gospod naročili. Če- prav nezmožen in če še tako na škodo občini, biti mora župan isti, ki ga žup- nik izbere. Da je v Sloveniji naša du- hovščina tako daleč zašla, je samo to krivo, ko sleherni duhovnik misli, da je res božji namestnik, ali na to ne pomi- sli — je li vreden se tako imenovati? Li hodi za Kristusom? Ali izvršuje vse obveze in dolžnosti svojega poklica? Li neguje glavno zapoved: Ljubi svo- jega bližnjega kakor sam sebe? — Res malo je danes med nami pravih duhov- nikov, kajti splošno so postali politični borci in klerikalni svederci. V ostalem ta slučaj dokazuje, da se klerikalcem ne sme nič verjeti. Zato smo mišljenja, da naj naši pristaši povsod postavijo svoje liste. Klerikalci je hudič in se z njim kompromisni ne dajo delati!

Iz selške občine. V selški občini je bilo pri občinskih volitvah opravičenih volilcev 1076, od teh se je volitev ude- ležilo 520 volilcev, torej niti polovica; SLS je dobila 379 glasov, napredne stranke pa 141. Vkljub silni agitaciji kle- rikalcev z vsemi mogočimi lumparija- mi, z agitacijskimi listki za avtonomijo (seveda za avtonomijo »proč od Bel- gradca«), so klerikalci nazadovali za 200 glasov. Zanimivo in smešno za mo- žaka iz zadnje agitacijske dobe je to-le: Nekí čevljar I. P. je pred par meseci pobral podpise za novo ustanovljeno občino, to je tisti, o katerem je »Domoljub« pisal, da je pri pobiranju podpisov govoril, da v novi občini ne bo ne fi- nancarjev in ne orožnikov. Sedaj pred občinskimi volitvami je pa najbrž na pritisk svojih ženskih prosil župnika od- puščanja, ker je delal proti klerikalni občini in zato je dobil od župnika za pokoro nalogo, da je moral raznašati po hišah agitacijske listke za avtono- mijo (»republiko«). No to so možakarji in taki bodo sedeli v novem klerikalnem občinskem odboru.

Šenčur. Naša lista je zmagala dne 22. junija pri občinskih volitvah. Dobili smo 226 glasov, med tem ko je dobila »vedno zmagujoča« SLS samo 182. — Treba vedeti, da je pri nas komandiral dosedaj tiger Brodar. Živela kmečka zavednost!

Maribor. G. Džamonja v Mariboru je rodom Hrvat iz Hercegovine. Ob prevratu je kupil vrtnarsko podjetje v Mariboru od Nemca Ogrizeka. Že pre- je precej lepo urejeno vrtnarstvo je g. Džamonja povzdignil na najvišjo stop- pinjo. — Podjetje ni samo ponos Mari- bora, nego tudi cele države kar zasluži vseobče priznanje. A g. Džamonja ni samo glede vrtnarstva nedosegljivo podjeten, nego je tudi v narodnodržav- nem oziru vedno in povsod na svojem mestu ter deluje pri narodnih, gospo- darskih in socialnih ustanovah. Prete- čeno zimo je priredil dve cvetlični raz- stavi v korist dečjega doma in ubogih. Vživa radi tega veliko spoštovanje. —

Kljub temu je prišel v nemilost pri de- mokratih in je postal predmet divjih napadov; a temu je krivo samo to, ker niso bili demokrat. Sicer se aktivno ne udeležuje v politiki, toda njegove sim- patije so pri SKS, kar je po njegovi stroki prirodno in razumljivo. Tu je vzrok za demokratsko gonjo. Zadnjič je bil g. Džamonja izvoljen s 50 glasovi za predsednika Obrtnega društva v Mariboru, proti demokratskemu kandi- datu, ki je dobil le 19 glasov. Društvu je treba k tej zmagi in pridobitvi le če- stitati. — A jeza demokratarjev je po- stala tem večja. Kako malenkostni ste, pa hočete biti »sol« Slovenije! (Op. ur. Lipold pa sol: Ujet)

Sv. Anton pri Rajhenburgu. — Sol- sko vodstvo pri Sv. Antonu nad Raj- henburgom si šteje v prijetno dolžnost, da izreče tem potom v svojem in v imenu tukajšnje šolske mladine javno zahvalo vsem dobrotnikom, ki so s svojo velikodušno poštvovalnostjo pri- pomagli k tako lepo uspelemu majni- škemu izletu v čateške toplice. Pred vsem najlepša zahvala g. Bolčiju, ki je naklonil otrokom brezplačno kopel, ka- kor tudi g. dr. Zdošaku, županu obče- ne Brežice, za brezplačni prehod po mostu čez Savo in Krko. Zajedno se šolsko vodstvo zahvaljuje restavraterju g. Iv. Volčanjšku, ki je po izredno nizki ceni nasitil otroke, in slednjič g. Trepatu, ki je z njemu lastno prijaz- nostjo izletnikom razkazal prostore v svoji moderno opremljeni opekarni. Iskrena hvala tudi gostilničarju in pe- ku g. Rateju, ki je na kolodvoru v Raj- henburgu iznenadil otroke z brezplač- nim in s priznano okusnim kruhom. Ži- veli dobrotniki! — Šolsko vodstvo Sv. Anton pri Rajhenburgu. A. Tomič, šol. vodja.

Dot pri Ljubljani. »Domoljubov« nergač iz Dola zopet nekaj kvasi v št. 24. Ali je dopisun tak buti, kot ga je označil urednik »Slovenca« Smodej na nekem protestnem shodu v Unionu, ali je pa čisto navaden klerikalen falot, ki uživa svoje zadovoljstvo na zapeljeva- nju vernega ljudstva. Karkoli si bodi, mož, ki se skriva za to sukno, je na tisti krščanski podlagi, ki dovoljuje la- gati, obrekovati, počenjati vse vrste svinjarije, tistemu, ki se vpiše v kleri- kalno politično stranko. Kdor je pa dru- gega političnega mišljenja, pa vse nje- govo dobro delo, poštenje in resnico- ljubnost ne velja nič. Kajne ti črni dopi- sun, čisto tako kot učijo božje in cer- kvene zapovedi. Ta učeni mož hoče s silo potvoriti zgodovino. Kot da bi že vse pozabili, kdo si je vzel pravico 1918. l. imenovati se deželno vladno za Slovenijo. Kot da ne bi nič več vedeli, kdo je bil predsednik »Narodnega Ve- ča« v Zagrebu 1918. l., ki je imel vrhov- no oblast Slovenije in vseh jugosloven- skih dežela, ki so danes sestavni del skupne države. Ali ima dopisun tako plesnivo pamet, da se ne spominja več, da sta bila dr. Brejc in dr. Korošec ti- sta »velika« moža, ki jih je postavila zgodovina, da uničita našo avtonomijo in eden kot ministrski podpredsednik v Beogradu, drugi pa kot predsednik deželne vlade za Slovenijo blagoslav- ljata centralizem, ki pusti v neovirano izkoriščanje Slovenijo klerikalni izpri- jeni klki. Sicer bi pa človek preveč zahteval od nega, da sam misli. Čemu pa potem »Domoljub«. Saj kar on piše, to drži, kot tat birička. Kar »Domoljub« piše, je sveta istina in basta. Drugih ča- sopisov brati ne sme, ne s svojimi očmi gledati. Kako je z možgani, je drugo vprašanje. Kar se tiče cerkve in vere, smo že rekli, da so tudi za njo klerikalci vzeli patent, da jo uničijo, kakor avtonomijo. Le radi bi vedeli, ali bi prišel dopisun kdaj v cerkev, ako ne bi bil plačan? Zato ker nekaj čveka o Pirnatu, da prihaja prepozno k maši. Sicer se pa temu največje terjcalke smejejo, kar dopisun Pirnatu očita. Kaj pa oni Vaši kandidacije, ki presede vse maše v Zidarjevi gostilni? Seveda, za te ni greha. Lepa je vaša morala! Da ste proti ljudski izobrazbi, to že davno vemo. Zato se nekaj zaletavate v Be- riško šolo. Silno je potrebna, toda, ker so sedaj izredno težki časi, je že dve leti ne omenjamo, a Vi pošteniaki na krščanski podlagi, ste jo izrabljali za nesramno agitacijo. Sploh se je dopisun razkoračil le proti Beričevcem. Bomo videli, kaj bo bera rekla. H koncu pravi, da so klerikalci v 3 letih več nare- dili kot samostojneži v dvajsetih. Da, da, to vam radi priznamo in sicer le, kar se tiče občinskih doklad.

Jurklošter. Dne 21. junija so doži- veli klerikalci pri nas pri občinskih vo- litvah strašen poraz. Doslej so bili ne- omejeni gospodarji, a tokrat je dobila naša SKS lista 117 glasov (18 odborni- kov), med tem ko so klerikalci kljub najhujši agitaciji spravili skupaj komaj 49 glasov (7 odbornikov). — Delajmo naprej!

Horjul. Kaj premore klerikalno fa- rizejstvo in hinavska pobožnost, pod katero sme uganjati klerikalce vse svi-

njarije, kajne ata, je pokazala procesija na praznik sv. Rešnjega telesa. Naši fantje so šli po bandero, ki ga je župnik spravil, da bi ga po stari navadi in pra- vici nesli za procesijo. Tu je pa zagri- zen župnik zahteval otročjo oslarijo, da morajo nositi bandero orlič, in ne naši fantje, češ, da so brezverci, ker niso pristaši kulukarskih tigrov, kate- rih dični predstavnik bo nesel za pro- cesijo nebo. To je naše fante opravi- čeno razburilo. Orliško društvo, če je kaj vredno, naj si kupi samo svoje ban- dero, z našo se pa ne bodo šopirili, ker smo jo mi nabavili, ko še duha ni bilo o orliških društvi. Od župnika nahu- škami kulukarski zapeljanci so se vrgli na fante in se pričeli pretepati. Nič jim ni bilo na tem, da bi se v svetem raz- položenju izvršila cerkvena slovesnost, nič na tem, da bi pred samim najsvetej- šim zatajili jezo in sovraštvo do poli- tičnih nasprotnikov, ampak za ceno onečaščenja cerkve, vere in Boga so hoteli izpeljati svojo razbojniško na- mero. In župnik se je seveda zadovolji- no smejal. O ti Kristusov namestnik, kaj te nič vest ne peče? Vemo, da nič, ker niste duhovnik, ampak političen agitator. — Naši fantje bi lahko poka- zali kaj premorejo, toda zavedali so se slovesnosti procesije in so iz spoštova- nja do tega popustili. — Da je bilo to vse naprej pripravljeno, dokazuje tudi to, da so klerikalci vrgli iz zvonika di- namon patrono, ki je razbila v cerkvi več šip, drugi klerikalci je pa med tem skrčili v cerkev in zakričali: »Bežite, samostojneži hočejo cerkev porušiti!« Menda bo vsaj sedaj vsak izpregledal, kaj je klerikalizem in koliko je vredna njihova vera in ljubezen do bližnjega. G. škofu pa čestitamo, da je vzgojil take služabnike božje.

Iz Dne 22. junija 1924 je gostovalo v Sokolskem domu na lgu »Nepolitično izobraževalno društvo na Golem« ter uprizorilo igro »Divji lovec«. — Igra je zelo dobro uspela, ker so bile vloge dobro razdeljene. Posebno sta nam ugajala Majda in Janez, tudi Gašper in Tonček sta dobro nastopila s svojimi vlogami. — Dvorana je bila precej ob- iskana. — Zdravo!

Povodje pri Skaručni. Tu je umrl tov. Anton Ovcak, zvest pristaš SKS in naročnik »Kmetijskega lista«. — Že del časa je bolehal na jetiki. Zapušča šest otrok. Naj v miru počiva!

Brusnice. Pri nas je vložena za ob- činske volitve kompromisna lista, na kateri je 9 SKS in 8 SLS.

Horjul. Horjulci, sami ste videli na Telovo, kaj se je zgodilo pri nas in ka- ko je cela stvar potekla. Vzemite sedaj v roke »Slovenca« in »Lažljuba«, ki sta o tem poročala, pa boste najlepše vi- deli, kako posvečeni gospodje znajo la- gati. Nekaj so pri lažeh sodelovali tudi atek, ki jim pa tega ne zamerimo, ker vemo, da niso dovolj močni ločiti res- nico od laži. Pač pa bi atekov sin lahko mnogo povedal, posebno tudi o bom- bah.

Velika Loka. Kakor vedno, tako je bila tudi pri občinskih volitvah naša občina vzor kmečke značajnosti. SLS je dobila 7 odbornikov, SKS pa 18. Kle- rikalci so napeli vse moči, da dobe to občino v svoje roke, tako sigurni so bili zmage, da so svoje generale kandi- dirali na 8, 10 in 11 mestu. Vsi ti so se- veda propadli in ni nobeden izvoljen. Zadne dneve so hoteli z lažnjivimi vestmi odvrniti naše od volitve. Pravi- li so, da bo lista SKS razveljavljena, ker je na nje falsificiran podpis, da so se podpisali na listi pod lažnjivimi pre- vezami nabirali in drugo. Vse ni nič po- magalo, ker laž ima kratke noge. Na dan volitve pa je izjavil mož, čigar ime je bilo na klerikalni listi, da te liste ni nikdar podpisal. O tej stvari bo pa govorilo naprej sresko poglavarstvo. Vsem zavednim volilcem SKS čast in hvala.

Trebnje. Marsikdo bo vprašal, za- kaj ni pri nas vložila SKS svoje liste za občinske volitve. Lista je bila vložena, pa je bila vsled neke napake in silne nerodnosti demokratov razveljavljena. Tudi napačno so demokrate kalkull- rali; mislili so, če dosežemo razveljav- ljenje SKS liste, bodo vsi pristaši SKS volili JDS. Naša krajevna organizacija pa je izdala poziv vsem somišljenikom, da se volitve ne udeleže in po manjka- jočih glasovih bomo štelí naše pristaše. Volitve so se izvršile v nedeljo 29. ju- nija, SLS je dobila 271 glasov, JDS 71 glasov, volilo jih pa ni 346. Če od teh 346 glasov odštejemo 100, dobimo čiste SKS glasove, to je 246. Pri volitvah in pred volitvami pa so se vršile take ne- rednosti, da smo zoper volitve vložili priziv in bodo volitve gotovo raz- veljavljene. Ko se bodo vršile nove vo- litve, bodo pa klerikalci, ki so bili tako zelo veselji volilnega izida, najmanj za pol prikrajšani.

Kar Vi potrebuje. to je Elzafluid. To je prav domaće sred- stvo, katero prežene Vaše bolezni! Polzkuana pošiljka Dinj 27.—. — Lekarnar Eug. V. Feller Stubica Donje, Elza trg št. 344, Hrvatska.

Homec. Če mačku na rep stopiš, zavili. Tako tudi velečastiti dopisun Lažljuba, ker smo mu povedali v vrlem »Kmetijskem listu« nekaj bridkih resnic. A zavili je tako nerodno, da se bog usmili! Šteje tov. Mermolji v zlo, ker je le-ta na nekem shodu pri nas dejal, da kmetje delamo od ranega jutra do poznega večera! Kaj pa je vas to tako zasrbelo! E, seveda, vi ne morete trditi, da delate od ranega jutra do poznega večera, pa še en dan v letu tega ne napravite. Pač pa lahko s ponosom trkate na prsa in rečete, da cel dan, cel teden, cel mesec in celo leto ne delate ničesar, a vkljub temu na naše stroške dobro živite. Ostuden lenuh in lažnjivec obenem. Boga bi hvallili, da se vam na račun kmečkih in delavskih žuljev dobro godi na tem svetu in mir bi dali, pa ne da nas hujskate in zapeljete v sovražstvo in nesrečo. Sicer pa le tako naprej, bo tudi najneumnejši človek spoznal vašo škodljivost, vam začel obračati hrbet in zapirati mošnjo pred vami. Lenuhu nič dati, posebno še, če nas hujska, to spoznanje se med nami vedno bolj udomačuje. Začeli smo se gibati. Vemo, da ne bo šlo hitro naprej, toda hočemo vztrajati do končne popolne zmage. Proč s farovskiimi lenuhi in živel! samostojna kmečka zavodnost!

(Iz Zg. Šiške.) Dopisniku v Domovini z dne 26. junija 1924 v vednost: 1. Da ste JDS-ariji sploh mogli liste sestaviti, vam je bilo treba kompromisa z obrtnim društvom, od katerega pretežna večina vam je listo podpisala in s tem ubila svojo društveno slogo tako, da so danes obrtniki razcepjeni iz lepo razvijajočega se društva v strankarske hujskače, katerih večino je dobila po zaslugi društvenih voditeljev JDS, če bi vam obrtniki ne pomagali, bi vam bilo sapa zaprlo, to vedite. Upam, da se bodo drugič obrtniki bolj zavedali svoje moči, kakor so se sedaj. 2. Da je JDS dobila pri obč. volitvah 170 glasov, vam je bilo treba poklicati vse volilce, ki so že nad 1. leto iz občine in so bili predlagani v izreklamiranje. Da je g. nadučitelj Korbar hodil od hiše do hiše za volilci in jih nagovarjal za JDS, da je klical v šolo družinske očete šolo obveznih otrok, jim pripovedoval o redih in jim zagotavljal, da bodo dobili otroci dobre rede, seveda pa ni pozabil ob priliki povedati, da naj volijo v prvo skrinjico, ki je bila za JDS. Vprašamo g. nadučitelja oz. Višjo šolsko oblast, ali nam je poslal g. Korbarja za priganja JDS ali za učitelja naše mladine? 3. Da ni SKS dobila več kakor 55 glasov, priznamo, da je naša krivda, ker nismo vozili na volišče pol mrtvih volilcev z vozni, kakor je to storila JDS. Dalje leži krivda tudi na županstvu, ker za naše volilce ni izdalo uradnega potrdila k reklamacijam za vpis v vol. imenik domačinov, ki so bili samo eno leto odsotni, a zdaj že zopet bivaajo v občini nepretrgoma dve leti, dasi je bil priložen krstni list in policijska zglasnica. Kar se pa tiče o pobiranju suhljadi v gozdu. Vam poveljmo, da je bil pred leti sklep občinskega odbora, v katerem je bila večina črnašnih samostojnežev, da se izda vsem revnim t. j. potrebnim dovolilna legitimacija za pobiranje suhljadi. Sekati po svojih gozdih pa vam lahko dovolijo samo gospodje Korbar, Tomaž, Lombar, itd., samostojneži. Vam tega ne moremo dovoliti, o jagodah ali gobah pa ni bilo govora.

Vprašamo g. dopisnika, ali mu je znano, da je bil na predlog JDS pred enim letom narejen enoglasen sklep občinskega odbora in potem še enoglasen krajevnega šolskega sveta, da se centralizira cela občina v osnovno in meščansko šolo in če mu je znano, kaj je ukrenil g. župan in predsednik krajevnega šolskega sveta g. Ivan Zakotnik, kateremu je bil sklep izvozen v izvršitev. Kmalu za tem je bil narejen sklep stavbnega ogleada, da se uredi jarek in požiralne jame v Krišparjevem vrtu na čimer trpijo vsi posestniki v Zg. Šiški brez razlike stanu in imetja, če tudi niso samostojneži. Le izživajte, gradiva dovolj. Nasvidenje: Zeleni general.

Lesce. »Slovenec« in »Domoljub« sta nas prisilila, da se pomenimo tudi v našem listu o zgubljeni bitki naših klerikalcev. Nismo pričakovali, da nas mislijo tako zares prijeti in privleči takoj zmagati. Župan novi že odločen, za občinskega slugo pripravljena žena novega župana, že znana milostljiva Ivanka, ki se je zelo bala, da bi ji njen možiček ne bil župan, ker drugače bi radi žandarjev ne mogla spati. Tajnik tudi že pripravljen: prvič trafika, drugič tajniško častno mesto. Drugi kandidat zelo domišljav možiček, sicer majhen, že v jeseni se je hvallil, da je tigar Brodar 34.000 kron poslal za most, pa še do danes ni pare. Zato tudi niso na njegovo agitacijo nič dali, rekli pa je sam: »Saj včasih se mora malo zlagati.« Tako krščanski mož in vsled tega mu nihče ni mogel verjeti; potegne se le enkrat, dragi kume. Ponosen pa je bil na svojo listo tako in na kandidata, da jih pri agitaciji sploh ni upal

povedati, kateri so. Lepa družba, kajne? Pravijo, da je imel celo možnarje pripravljene, pa jih bo prihranil polne za otvoritev mostu. — Dan volitve napoči. Takoj po prvi maši, ko gremo proti volišču, vidimo letak: »Kdor je za zidavo nove šole, voli prvo skrinjico!« Začudimo se, kdaj so se naši klerikalci vneli za šolo, ko vedno proti njej nastopajo. Najlepsi koncert pa je bil ob devetih uri. Ljudje so v cerkvi čakali na župnika, sveče gore, toda župnika nikjer. Pa ga zapazimo, ko koraka z dolgo preklo po vasi. Otroci kriče: »Nad orjunaše gre!« Ženice jamrajo. Toda zamah s preklo in letaka ni bilo več na zidu. Njegovi agitatorji za zidavo šole, župnik pa gotovo proti, ker je v svoji sveti jezi pregal z zidu nedolžni papirček svoje skrinjice. — Zares čudno! »Slovenec« pravi, da napredniki nočejo šole, župnik pa mežnarje ne, ker bi raje orlovski dom, da bi se obračale plemenice po Berčevem receptu ali radoviliški klerikalcev. Kajne koliko truda je imel naš stari župnik, a nazadnje taka smola. Namesto velikanse večine, pa cele tri odbornike, katerim se bodo primerno odmerile službe. Prvi, pravijo, bo prižigal luči po vasi, žena Ivanka ima dela s strahom žandarjev. Drugi bo za kontrola; ker je majhen in uren, bo pazil na avtomobile, če bodo prehitro vozili. Razume se tudi na prodajo hiš, da se plača manj pristojbin; obenem je pa preizkušen inženjer za mostove, katere mu pomaga graditi tigar Brodar. Kaj pa tretji? »Slovenec« pravi, da bi se klerikalni odborniki radi greli pri županovi peči. Sedanjí občinski odbor je tako sestavljen, da so vsi odborniki oženjeni, samo ta naš tretji je od žene ločen (in katoliške stranke), temu pa preskrbimo toplote pri županovi peči in je ustrezno. S te mso naši novi rekruti zaposleni. Četrta, ki je zgrešil pot, je imel med volilno borbo svojo tiskarno. Mi smo rekli, da naprosimo domačega obrtnika, naj vsa to družbo čedno poslika, pa bo več zaslužka, kakor pri »Avto Stoj«. Tako se je prav zabavno vršila volitev v Lescah. Ko bi le ne bilo tega sitnega Azmana z njegovimi 35 kmeti, ki so prekrizali račune in pokazali, da se preko kmetijskih glav ne gre h koritom. Pa še pravijo v »Slovencu«, da so v Lescah premajhne naklade. Zpomnite si to, kmetje. Tako kljub župniku Bog ni dal svojega blagoslova in je ostal kume nositelj brez županskega stola. Obžalujemo Ivanko! Povedati moramo, da zaslužijo delavci iz tovarne verig vse priznanje in čast, da niso naselili belim listom, katero je razpošiljal oplašeni krojač in župnik, ampak ponosno so metali kroglice v svojo skrinjico in izvolili tudi svojega zastopnika. Čast taki zavodnosti. A k sklepu naši večini iz prve skrinjice: Krepko na delo! Nasprotnikom pa ključemo: Zelo obžalujemo vaše pogorišče!

Raznoterosti.

Zadnjih smo javili, da prične izhajati danes podlistek »Crni pajek«. Popravljamo vest v toliko, da bo izhajala najprej povest »Stara pravda nekdanja«, ki jo je napisal naš tovariš Franc Tovornik, kmetovalec pri Sv. Lenartu nad Laškem.

Vidov dan je bil 28. junija, državni praznik. L. 1389. se je na Vidov dan vršila slavna bitka na Kosovem polju, ko so Turki porazili srbsko vojsko in s tem tudi srbsko carstvo. Srbski narod je v krasnih pesmih opeval to nesrečo in se stoletja navduševal in pripravil za nov boj proti Turkom, da reši in osvobodi domovino. Ta želja se mu je izpolnila že pred 100 leti, a Vidovdan mu je še vedno največji narodni praznik kot opomin, da treba stalno biti pripravljen braniti svobodo svojo in svobodo domovine.

Klerikalni »Slovenec« o Vidovem dnevu ne beleži ni ene domoljubne besede. Pa pravi, da se bori samo proti vladi, a nikakor proti državi. Ostudni klerikalni farizeji!

V soboto 28. junija je poteklo 10 let, odkar je bil v Sarajevu ubit takratni avstrijski prestolonaslednik Ferdinand, kar je neposredno dalo povod za stransko svetovno vojno.

Sedemdesetletnica vpokojenega trnovskega župnika g. Ivana Vrhovnika se vršila 24. junija v Ljubljani. Vrhovnik je bil vedno vzoren duhovnik in vzoren Jugoslovčan. — »Duhovnik bodi zvest Bogu in narodu!« To mu je bilo geslo celo življenje. Zelo značilno je, da ga klerikalci radi tega mrze in celo ostudno napadajo v »Slovencu«. — Zopet dokaz, da ta banda mrzi vsakogar, ki je voljan nesebično delati za narod, a posebno še za našo mlado narodno državo. — »Slovenec« urejujejo duhovniki pod škofovim vodstvom. — Ali se klerikalna posvetna inteligenca strinja s tem protinarodnim in protidržavnim divljanjem »Slovenčevih« duhovnikov?

Obmejni pretepi so se vršili 23. in 24. junija pri Rakeku oziroma pri Uncu. Dognano je, da so Italijani preokračili mejo in napadli naše ljudi. Izgleda — in Italijani to trde — da so se prihodnje noč naši maščevali, dadapli Italijane ter so imeli Italijani ubite in ranjene. Vodi se preiskava. Ljudstvo ob meji trpi vsled takih nerodov in se upravičeno huduje, zakaj se ne skrbi za dovoljno varnost, za mir in red. Razume se pa, da gospodje demokrati in radikali nimajo časa misliti na ljudstvo, nego morajo samo tuhtati, kako bi dobili volilni mandat in si še naprej zasigurali jasle. To je za nje važnejše, nego kmet in njegove skrbi.

Klerikalno tiskovno društvo je Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani, v kateri se tiskata »Slovenec« in »Lažljuba«, najbolj lažnjiva slovenska lista, prodalo ljubljanskemu škofu za 10 milijonov dinarjev. — Pravijo, da je tiskarna vredna 50 milijonov dinarjev. Če kmet izroči posestvo sinu, ga mnogi davčni uradi s prenosnimi pristojbinami pritskajo do krvavega. — Smo radovedni, kako se bo postopalo v tem oziru pri prodaji klerikalne tiskarne.

Strašna nesreča se je pripetila v Glognici pri Dunaju v nekem premo-govniku pretečeni teden. Del rovov se je zasul in ubil okoli 30 rudarjev. Vsega je bilo v tem rudniku zaposlenih dnevno okoli 250 rudarjev.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani nas naproša za objavo sledečega svojega ukrepa: Počeniš z mesecem julijem t. l. urad plačilnih nalogov, ki znašajo na mesec 30 Din in manj, ne bo več razpošiljal vsak mesec, temveč za tri mesece skupaj tako, da bodo obsegali prihodnji plačilni nalogi meseca julij, avgust in september itd. Gg. delodajalce, ki bi s tem ne bili zadovoljni, se naproša, da to sporoče uradu po dopisnici, sklicujoč se na opr. št. X-9448/24, na kar se jim bo dostavljalo plačilne naloge kakor doslej za vsak mesec posebej.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani razglašja, da je prijavnice in odjavnice za člane, prijavnice in odjavnice obratov in druge tiskovine, ki so se doslej dobivale le pri njegovih ekspoziturah, oddal v razpečevanje trgovinam, prodajalnam tobaka, zadržam in občinskim pisarnam, tako da delodajalce posledje ne bodo več treba naročati jih po pošti ali hoditi po več ur daleč ponje, temveč jih bodo lahko dobivali vsak v svojem kraju. Povsod se bodo dobivala tudi potrdila o zaposlenosti obolelih članov in kuverte za poštnine prosto pošiljanje prijav, odjav in službenih dopisov ekspozituram in uradu. Vsa oddajna mesta tiskovin so označena z opozorilnimi tablami. Ako bi v katerem kraju oddaje tiskovin še ne bilo, blagovoljno naj prizadeti to opozoriti pristojno ekspozituro, ki bo posebno ukrenila.

Menih, ki napoveduje konec sveta. Pred dnevi so v Romuniji aretirali meniha, ki je po vseh hodeč, napovedoval konec sveta. Prigovarjal je, da ima ponovi zveze z nadzemskimi duhovi, kateri so mu zaupali, da se bo komet dotaknil s svojim repom zemlje in uničil vsa živa bitja, ker da ima v repu polno strupenih plinov. To da se bo zgodilo, ker so se ljudje po volji pohujšali in se zapisali satanu. Pozival je kmete, naj zapuste delo in naj gredo molit, da jih najde konec sveta skesane. Veliko število kmetov mu je verjelo. — Prodali so svoje imetje in sledili menihu. Ko so oblasti izvedele za meniha in njegove nauke, so poslale biriče, da ga vjamajo in zapro. Ker je bilo nevarno aretirati ga vpričo kmetov, so ga dolgo zasledovali in ga končno aretirali na samem. Noče povedati, ne kdo, ne kaj je, ne odkod prihaja, le venomer trdi, da je božji odposlanec. Preiskava bo dognala, ali je slepar ali norec.

Gospodarstvo.

Električne zadrage.

V zadnji številki našega lista smo na kratko pojasnili, kaj je elektrika, oziroma električna sila. Rekli smo, da je velika prednost električne sile pred vsako strojno in živalsko silo v tem, da elektriko brez večjih težav lahko prenašamo na poljubne razdalje in da jo lahko na več načinov uporabljamo, kakor za pogon strojev, za razsvetljavo in za gretje (kuhanje).

Te prednosti so velikanske, če pomislimo, da vsaka sila ni povsod na razpolago, da so stroji silno dragi in se radi pokvarijo in da je uporaba živalske sile najbolj negospodarska in končno, da se vse te sile le v gotove namene lahko uporabljajo.

Ni pa to vse. Prednost elektrike je tudi v tem, da je njena sila najcenejša, da je higijenična (smažna) in da je varna. Najmanj požarov povzročijo elektrika.

Elektrika se proizvaja na več načinih, kakor smo to že v zadnjem članku ugotovili. Najcenejši in najbolj razširjen je način proizvodnje potomo vodne

sile. Proizvaja se jo pa tudi z živalsko ali strojno silo na bencin, premog ali drva. Toda slednji načini so samo tedaj umestni, če ni na razpolago vodne sile in če se teh sil v gotove namene, kakor n. pr. za razsvetljavo ali gretje ne more uporabljati.

Dalje se proizvaja elektrika v večjem ali manjšem obsegu. Lahko se jo proizvaja za razsvetljavo in pogon strojev cele vasi ali tudi cele dežele, lahko pa tudi za razsvetljavo ene same sobe ali za pogon enega samega kolovrata. V čim večjem obsegu se jo proizvaja, tem cenejša je sorazmerno. Zato si jo privoščijo v malem obsegu samo bogatini.

Kakor vidimo, je elektrika zelo koristna in praktična reč, zato se jo čezdalej bolj uvaja. Doslej so se jo posluževali le bolj bogati meščani in industrijci, zadnje čase, zlasti po vojski pa je prodrla tudi na deželo, v kmetstvo hišo in hlev. To je povsem razumljivo, če pomislimo, da je boj kmeta za vsakdanji kruh vedno težji in je zato primoran posluževati se vseh sredstev, ki mu v tem življenjskem boju morejo služiti. In eno takih zelo koristnih sredstev je ravno električna sila, kakor smo zgoraj ugotovili. Električna sila mu nudi najcenejšo, najboljšo in najvarnejšo razsvetljavo; ona mu istočasno žene vse kmetijske stroje in če treba tudi kuha jed in ogreva gospodinjski likalnik.

Nastane vprašanje, kako najlažje priti do električne sile. To je sicer mogoče na več načinov. Vendar je glede na to, da se električno silo lahko prenaša na poljubne razdalje, in da pride s pomočjo vodne sile in v velikem obsegu proizvajana najcenejša, treba v prvi vrsti upoštevati te temeljne čimtelje: namreč vodno silo in proizvodnjo na »debelo«.

Za to so potrebne posebne naprave in stroji, katere more in sme napraviti samo koncesionirani elektrotehnik ali inženir in jih vsled tega ter radi pomanjkanja prostora na tem mestu ne bomo opisovali.

Za nas bolj važni sta vprašanja kako in kdo upravlja preskrbo električne sile in kako se električno napravo financira. Kakor za vsako stvar je tudi za električno napravo treba gospodarja ali upravitelja ter večjih ali manjših denarnih sredstev.

Glede prvega kakor tudi drugega velja načelo, da gospodarji tisti, ki da denar. Če da denar producent sam, t. j. oni, ki električno napravo neposredno upravlja, tedaj ima vse dohodek ali uspeh dela on sam; če pa da sredstva tretja oseba, ki na stvari neposredno ni udeležena, tedaj gleda, da se s tem čim bolj okoristi. Razume se, da na škodo odjemalca električne sile in da je zato ista v tem slučaju mnogo dražja.

Ker je torej v interesu uporabjalca električne sile, da je čim cenejša, zato mora gledati, da je on lastnik ali vsaj solastnik električne naprave in da se proizvaja električna sila na »debelo«. To je dosegljivo na kmetih, kjer rabi posameznik le manjšo množino električne sile in ker mnogo stane proizvodnja na »debelo« (stotisoče pa tudi milijone), katerih posameznik nima, zato je treba, da se vsi tisti, ki se hočejo posluževati električne sile, združijo v električno zadrugo.

Električna zadruga, ki je osnovana na deležih in imajo v njej vsi člani enake pravice in dolžnosti, je tista idealna organizacija, ki more ustrezati vsem zgoraj omenjenim faktorjem. Ona lahko zbere v obliki deležev, ki jih vplačajo člani, zadostna denarna sredstva za zgraditev naprave, da se more proizvajati električno silo v večjem obsegu. Prav tako pa je v zadrugi zasigurana uprava ali gospodarstvo nad električno napravo prizadetim uporabljalcem električne sile samim, ker so oni zložili kapital in so oni gospodarji zadruge z enakimi pravicami in dolžnostmi.

Ne bomo opisovali, kako taka električna zadruga izgleda v podrobnostih, ker so si vse zadruge več ali manj podobne in vsakemu več ali manj znane, temveč se hočemo dotakniti le par važnejših stvari, ki pridejo pri tej vrsti zadruge predvsem v poštev.

Kakor je vsakomur znano, je treba za dosego električne energije elektrarne, ki električno silo proizvaja in pa omrežja, ki silo razvaja na vse strani. Temu odgovarjajoče poznamo tudi dve vrsti električnih zadrug. To so prave električne zadruge, ki oskrbe elektrarno in omrežje ter razvodne zadruge, ki oskrbe samo omrežje in dobavljajo potomo njega svojim članom električno silo iz te ali one elektrarne. Ta delitev prihaja v poštev tam, kjer so že prvovrstne ali kakršnekolí elektrarne in pri velikih napravah, kjer zadruga sama s svojimi denarnimi sredstvi ne zmore vsega; elektrarne in omrežja. V tem drugem primeru napravi elektrarno skupina kapitalistov, od katerih dobavljajo razvodne zadruge potomo svojega omrežja električno silo svojim članom, ali pa je to zveza električnih zadrug, ki napravi elektrarno in oddaja silo posameznim okoliškim razvodnim zadrugam, te pa svojim članom. Tako nosi stroške za elektrarno kapitalist ali zveza, za omrežje pa posamezne razvodne zadruge.

Denarna sredstva ali kapital za napravo omrežja ali elektrarne si preskrbi zadruga potomo deležev, ki jih morajo vplačati člani, ki so odjemalci in uporabjalci elektrike. Delež znaša navadno 100 do 1000. More in mora vplačati vsak član toliko deležev sorazmerno po množini električne sile, ki jo potrebuje, da skupni znesek vseh deležev zadostuje za napravo. Ako so pa člani revni in ne zmorejo visokih deležev, tedaj se določijo nižje deleže, poleg njih pa še jamstvo članov, na katero jamstvo dobi zadruga posojilo.

Uprava ali gospodarstvo nad električno napravo je v električni zadrugi v rokah članov, torej uporabjalcev sile samih, ker so oni predstavitelji zadruge, zadruga pa je lastnik naprave. Ker člani ne morejo opravljati vseh poslov osebno, zato si izvolijo iz svoje srede odbor ali načelstvo, ki šteje 4 do 8 članov. To načelstvo vodi v imenu članov vse tekoče posle in jim mora o tem dati na vsakoletnem občnem zboru odgovor in predložiti račune.

Poleg načelstva se voli običajno še nekaj nadzornikov, ki nadzorujejo poslovanje načelstva in skrbje, da ono pravilno dela in varuje koristi vseh članov, ne pa samo svoje.

Natančnejša pojasnila, navodila in pravila ter drugo glede električnih zadrug je dobiti brezplačno pri Zvezi slovenskih zadrug v Ljubljani, Janez Trdinova ulica 8.

Izvoz vina na Češko.

Jugoslavija sme na Češko izvažati letno 110.000 hl vina v sodih in 10.000 hl v steklenicah. Ta količina se razdeli na posamezne pokrajine sledeče: Na Slovenijo odpade 12.000 hl v sodih in 7.000 hl v steklenicah, na zagrebško-moslavško področje 6.000 hl, na Dalmacijo 46.000 hl v sodih, 1.500 hl v steklenicah (Vis), na Mostar 4.000 hl v sodih, 1.500 hl v steklenicah, na Srem 18.000 hl, na Vršac 16.000 hl in na Srbijo 8.000 hl. Češka je uvozna carino znižala za polovico. Plačalo se bo za vino v sodih 210 čeških kron od 100 kg, za vino v steklenicah pa 487,50 čeških kron. (Ena češka krona je okroglo 2,50 dinarja.)

Uvoz v Češko se vrši na podlagi izvoznih spričeval, ki jih izdajajo trgovsko-obrtne zbornice.

Gostilniške takse in vinogradništvo. (Dopis.) Dobro ste pisali v zadnji številki o novih gostilniških taksah. Bremena, ki ubijajo gostilničarstvo, so tudi na škodo domačega vinogradništva. Čim bolj tepejo gostilničarja z davki in taksami, tem manje more on kupovati dobra prirodna vina. Čim bolj je obdavčen, tem več mora zaslužiti. A da to doseže, mora kupovati najceneje. Da je pa zmešan in spančano vino ceneje nego je prirodni pridelek, to je jasno. Vinogradnik bo torej manjše pridelke spravil v denar, kakor bi ga, ako gostilničarji z davki ne bi bili tako tepeni. Sledi pa še druga škoda: Čim slabše vino gostilničarji prodajajo, tem manje se ga popije. Potemtakem pada konzum, kar je zopet na kvar vinogradništva. Vinogradnik in gostilničar imata torej glede gostilniških davkov in taks skupen interes, ona se naj tudi skupno borita za obstanek. Davke naj v večji meri nalagajo bankarskim in advokatskim oderuhom in pijavkam. Po katerem prirodnem zakonu pa je pisano, da moramo mi biti večno berači in gladni, a oni, oderuhi in krvoresi, da bodo hodili mastni po svetu in uživali vse najboljše, med tem ko moramo mi samo garati in garati, a koristi nimamo od tega nikakšne. Če je bog v nebesih, se te stvari morajo spremeniti. Toda spremembe se bodo samo, ako vzamemo zakonodavstvo in predpisovanje davkov oderuhom iz rok.

Ljubljana, Kralja Petra
Iirška posojilnica, trg šte 8/1, sprejema hranilne vloge po 8%. Večje in stalne vloge do 12%.

Edino najboljši šivaini stroji in kolesa
so
Josip Petelinc-a
Ljubljana
(blizu Prešernovega spomenika ob Ljubljani).
znamke GRITZNER in ADLER za rodbinsko, obrtno in industrijsko rabo v vseh opreham, najnižja cena, 10 letna garancija. Pouk v vezanju, krpanju perila in nožavik dobe kupci strojev brezplačno. Istotam igle, olje, posamezne dele za stroje in kolesa. Sprejemamo tudi popravila.

Stanje vinogradov kaže, da bo leto manj vina, nego ga je bilo lani. Z ozirom na dosedanje neugodno vreme tudi kakovost ne bo najboljša, vendar se to še lahko popravi, če dasta julij in avgust ugodnejše vreme. Peronospora in oidij napadeta trtje pri nas in v inozemstvu. Potrebno je radi tega pravočasno škopljenje in žvepljenje. Julija to delo pridno nadaljevati, ako vremenske razmere zahtevajo.

Zveza slovenskih zadrug v Ljubljani je imela dne 30. junija t. l. svoj redni občni zbor. Od 101 zadrug z 570 glasovi je bilo zastopanih na občnem zboru 63 zadrug z 456 glasovi. Vršila se je volitev nadzorstva. Izvoljeni so bili: Sušnik Lovro, pos. in gost, Škofja Loka, za predsednika; Vrhovec Stanko, učitelj na Logu, za podpredsednika; Brezovar Matija, pos. in učitelj, St. Rupert; Černe Josip, pos., Zg. Šiška 39, Slanc Fran, pos., Litija; Müller Karol, pos. in trg., Črnomelj; Golja Ivan, pos., Metlika; Lovrač Ivan, pos., Moravče; Krulj Ernest, pos. Sevnica; Arko Ivan, pos., Ribnica. — Podrobno po-

ročilo o lepo uspelem občnem zboru priobčimo prihodnjič.

Zadružni dan. Dne 8. julija, oziroma prvo nedeljo po 8. juliju je vsako leto mednarodni zadružni praznik. Ta dan uporabljajo zadružne organizacije za širjenje zadružne misli in za zadružno propagando. V ta namen se prirejajo predavanja o zadružništvu, shodi, izleti v zadružne naprave in manifestacije. Vrednost dinarja je bila pred tednom 6 švicarskih frankov in 75 centimov za 100 Din, med tem ko se danes dobi za 100 Din samo še 6 švic. frankov in 45 centimov. Ta blagoslov nam dajejo radikali in demokratariji.

Mlekarska šola v Sloveniji. Na inicijativo naših mlekarskih zadrug se je vršila dne 5. junija t. l. pri oddelku za kmetijstvo v Ljubljani anketa za ustanovitev mlekarske šole. Ankete so se udeležili načelniki kmetijskega ministristva ter zastopniki zadružnih zvez in kmetijske družbe. Ugotovilo se je, da je nastopila velika nadprodukcija mleka, samo na Kranjskem 30.000 litrov dnevno, katero je treba izvažati. Zato je

nujno potrebno, da se uredi moderne mlekarske zadrug in izšola potrebne mlekarje. Šola, vsaj sirarski tečaj, bo v Srednji vasi v Bohinju.

Žitna letina je v Ameriki povoljna, v naši državi zelo dobra, a v Rusiji izredno slaba. Slednja okoliščina vpliva, da bo cena žitu razmeroma visoka.

Uvozne carine. Demokratiški in radikalni listi poročajo, da je komisija, ki je sestavljala nove uvozne carine, svoje delo dokončala. Nove uvozne carine so po tem načrtu znatno večje, nego so bile doslej. Kmet, kar plačuj!

Zadružna razstava v Gentu v Belgiji se vrši letos vse poletje. Razstava je priredila Mednarodna zadružna zveza in se jo udeležijo zadružne organizacije celega sveta, tudi jugoslovanske, ki so potom Glavnega zadružnega saveza v Beogradu včlanjene v Mednarodni zvezi. Tako bo zastopana na razstavi organizacija, ki šteje čez 30 milijonov zadružnikov, med temi samo iz Slovenije 200.000 (računano s famijljami predstavlja to gotovo 80% vsega prebivalstva v Sloveniji).

POSILANO.
Z gentelmanom po gentelmansko, z gorjačanom po gorjačansko!
(O. Zupančič.)
Mariborskemu poročevalcu »Jutra«, ki me v zadnjem času podlo napada, poročam: njegov nabadi so podle laži, nesramno i divjaško razdiranje nacionalnih redov, on pa je kreatura, nevarna za nacijo in stranko, kateri pripada.
Za sedaj naj to zahrbtnemu poročevalcu zadostuje.
Gluro Džamonla.

Za kratek čas.
BAHAČ.
Peter Stanovnik se je bahal v družbi: »V najbolj mrzli noči spim pri odprtem oknu.« Njegov prijatelj Juri Kremžar mu pa ne verjame in se hoče prepričati, če je res tako. Pozno ponoči gre mimo Petrovega stanovanja in vidi, da so okna zaprta. Drugi dan ga vpraša, zakaj laže, a Stanovnik zakriči nad njim: »Ja, Juri, ali je bila včeraj najbolj mrzla noč?«
ITALIJANSKA HRABROST.
Italijani so bili na bojišču. Pa je prišlo povele od komande, da naj se poišče junaka, ki bi šel v sovražno črto in tam porazal telefonsko žico.

Po dolgem iskanju se javi besaljer, ki so ga takoj poslali k komandi, da ga tam pouče, kako in kaj naj napravi.
Ko je bil pouk končan, komandant naglo ustrelil skozi njegovo kapo, da ga preiskusi glede hrabrosti. Ko se razkadi dim in pride prestrašeni junak k zavesti, mu reče komandant:
»Sedaj pa v skladišče, ker dobiš novo kapo.«
Junak: Pa spodnje hlače tudi.
Komandant: Saj v hlače nisem ustrelil.
Junak: Pa sem jaz.
SOTRPINA.
Neka služkinja že 3 mesece ni dobila plače. Jezna se vleže v posteljo in se dela bolno. Poklicani zdravnik po pregledu pravi: »Vi ste zdrava ko riba!«
Služkinja: »Da, da, toda jaz že 3 mesece nisem prejela plače!«
Zdravnik začne slačiti sukno in hlače, a služkinja prestrašeno vpraša: »Gospod, kaj vendar delate?«
Zdravnik mirno: »Nič, nič! Napravite mi prostora, da tudi jaz ležem, kajti jaz pri vaših ljudeh že 3 leta nisem dobil plače.«
KOMPANJON.
A: Ali je res trgovčev sin medicinec Krevlja kompanjon svojega očeta?
B: Res. Oče denar služi, sin ga pa zapravlja.

Najcenejše strešno kritje!

Združene opekarne d.
Ljubljana, Miklošičeva cesta 13.
preje

VIDIC-RNEZ tovarne na Viču in Brdu
nudi v poljubni množini — takoj dobavno — najboljše, preizkušene modele strešnikov, z eno ali dvema zarezama kakor tudi bobrovcev (biber) in zidno opeko. — Na željo se pošlje takoj popis in ponudba!

Nosite samo BERTSON

gumi pete in potpläte. Dajo elastično hojo, so cenejše in obdržijo Vaše čevlje trajne.

Prporočamo tvrdko Josip Petelinc, Ljubljana,
(blizu Prešernovega spomenika ob Ljubljani.)
Najcenejši nakup nogavic, žepnih robcev, brisalk, klota, belega in rujavega platna, šifona, kravata, raznih gumbov, žlic, vilic, sprehajalnih palic, nahrbtnikov, potreščin za šivilje, krojače, čevljarje, sedlarje in brivce, škarje za krojače, šivilje in za obrezovanje trt. Na veliko in malo.

»MEIA« RŽENA KAVA.
»ADRIA« TVORNICA ŽITNE KAVE, VELEPRAZARNA PRNATE KAVE, GLINICE PRI LJUBLJANI.

PORTLAND-cement
iz »Splita«
najboljše kakovosti in po najnižji ceni v zalogi pri »EKONOM«
Kolodvorska ulica št. 7.
Za kakovost cementa prevzame tovarna popolno odgovornost.

»SALONIT«
se izdeluje v vseh poljubnih dimenzijah in barvah.

Dolgoletno jamstvo jamči za izborno kakovost. »SALONIT« je za pokrivanje streh in izoliranje sten proti vlagi najboljši material sedanosti kateri se uporablja širom cele Evrope. — Proračune, kataloge, cenike in navodila pošilja brezplačno: »Split« d. d. za cement Portland, Ljubljana.

Semensko ajdo črno in sivo
nudimo po najnižji ceni. »EKONOM«
r. z. o. z.
Kolodvorska ul. št. 7.

Gnojite ajdi superfosfatom!
Superfosfat stalno v zalogi in Vam nudimo istega — 16% do 18%
po Din 120.— franko — Ljubljana, cena za 100 kg.
Pri večjem odjemu najmanj — 5000 kg Din 110.—.
»Ekonom« o. g. z.
Ljubljana, Kolodvorska ul. 7.

GUMI za cepljenje trt
prodaja po najnižji ceni
EKONOM
osrednja gospodarska zadruga v Ljubljani
r. z. o. z.
Kolodvorska ul. 7.

Prvovrstne kose
helo brušene in naravno sive 60 cm, 65 cm, 70 cm in brusne kamne nudi po najnižjih cenah
EKONOM
o. g. z.
LJUBLJANA,
Kolodvorska ul. 7.

Zahtevajte pri vseh trgovcih na deželi in kupujte **manufakturno blago** od stare leta 1885 ustanovljene tvrdke
CROBATH FRANC. KLANJ
d. z. o. z.
manufaktura na debelo in drobno.
Predno kupite drugje prepričajte se znova o cenah in izbranih vzorcih prvovrstnih tovarn. — Trgovcem damo najmanjše količine po prvih cenah na debelo.

Sodarske pomočnike
sprejme pri dobri plači, prosti hrani, stanovanju in perilu v hiši Fr. Repič sobarski mojster, Ljubljana, Kolizejska ul. 18.

Širite „Kmet. list“!

PROMETNI ZAVOD ZA PREMOS
D. D. V LJUBLJANI
prodaja premog
iz slovenskih premogovnikov
vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industr. podjetja in razpečava na debelo.
iz slovenskih premogovnikov
vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča češkoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikete.
Naslov: Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 15/II.

V lastnem interesu

pazite, da dobite vedno davno preizkušeni »Pravi« FRANCKOV: kavni pridatek v zaboječkih in ne kako ponaredbi. — Na novi, rjavo-modro-beli etiketi se posebno jasno izražajo glavni znaki, a to so: ime »Franck« in »kavni mlinček«. — »Pravi« FRANCK: z mlinčkom« zboljšuje in pocenjuje vsako kavo!

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA
Dunajska cesta 4 (v lastni stavbi).
KAPITAL in REZERVE Din 18.500.000.—
Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.
Brzojavl: Trgovska. Telefonl: 139, 146, 458.

PODRUŽNICE: Maribor, Novo mesto, Rakek, Slovenjgradec, Slovenska Bistrica
EKSPozITURE: Konjice, Meža-Dravograd

SINGERJEVI ŠIVALNI STROJI
SINGER šivalni stroji
Na celem svetu znani kot najboljši. Podružnice in zastopstvo v vseh mestih. Centrala za državo SHS Zagreb, Marulićeva ul. br. 5. I. kat. Filiala Ljubljana Selenburnova ul. št. 13, Maribor in Novomesto.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA
Dejniška glavica: Din 50.000.000.—
Rezervni zakladi ca.: Din 10.000.000.—
Centrala: Ljubljana — Dunajska cesta
Podružnice: Brežice, Celje, Črnomelj, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.
Brzojavni naslov: Banka Ljubljana. Tel. št. 261, 413, 502, 503 in 504.
Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.